

Rolnummers 1862 en 1868
Arrest nr. 91/2001 van 3 juli 2001

A R R E S T

In zake : de prejudiciële vragen over artikel 7 van de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan gehandicapten, gesteld door de Arbeidsrechtbank te Charleroi.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en H. Boel, de rechters P. Martens, R. Henneuse en L. Lavrysen, en, overeenkomstig artikel 60*bis* van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, emeritus voorzitter G. De Baets en ererechter J. Delruelle, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

*   *   *

I. *Onderwerp van de prejudiciële vragen*

Bij twee vonnissen van 21 december 1999 en 11 januari 2000 in zake respectievelijk C. Guyaux en G. Misonne tegen de Belgische Staat, waarvan de expedities ter griffie van het Arbitragehof zijn ingekomen op 4 en 19 januari 2000, heeft de Arbeidsrechtbank te Charleroi de volgende prejudiciële vraag gesteld :

« Schendt artikel 7 van de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan gehandicapten (*Belgisch Staatsblad* van 1 april 1987) niet de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, in zoverre het de integratietegemoetkoming van een gehandicapte die een inkomen geniet en wiens toestand de hulp van een derde persoon of speciale apparatuur vergt, geheel of gedeeltelijk beperkt terwijl het beoogt het verlies aan zelfredzaamheid of de verminderde graad ervan te compenseren, en niet het inkomensverlies ? »

II. *De feiten en de rechtspleging in de bodemgeschillen*

Aan C. Guyaux, die het voordeel van een uitkering voor gehandicapten had aangevraagd, werd, vanaf 1 september 1994, een inkomensvervangende tegemoetkoming toegekend van 66.873 frank per jaar, die later werd geschrapt wegens een verhoging van haar inkomsten. Het recht op een integratietegemoetkoming werd haar geweigerd. Zij heeft beroep ingesteld voor de Arbeidsrechtbank te Charleroi.

Voor G. Misonne, die een inkomensvervangende tegemoetkoming genoot, werd die afgeschaft wegens het bedrag van zijn inkomsten terwijl, om dezelfde reden, het bedrag van zijn integratietegemoetkoming was vastgesteld op 28.746 frank per jaar vanaf 1 januari 1997. Hij heeft tegen die beslissingen beroep ingesteld voor de Arbeidsrechtbank te Charleroi.

In de beide zaken stelt de Rechtbank dezelfde vraag. Zij heeft uitsluitend betrekking op de integratietegemoetkoming.

III. *De rechtspleging voor het Hof*

Bij beschikkingen van 4 en 19 januari 2000 heeft de voorzitter in functie de rechters van de respectieve zetels aangewezen overeenkomstig de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er geen aanleiding was om in die zaken artikel 71 of 72 van de organieke wet toe te passen.

Bij beschikking van 26 januari 2000 heeft het Hof de zaken samengevoegd.

Van de verwijzingsbeslissingen is kennisgegeven overeenkomstig artikel 77 van de organieke wet bij op 29 februari 2000 ter post aangetekende brieven.

Bij beschikking van 30 maart 2000 heeft voorzitter M. Melchior, naar aanleiding van het verzoek van de Ministerraad van 23 maart 2000, de termijn voor het indienen van een memorie verlengd met dertig dagen.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de Ministerraad bij op 31 maart 2000 ter post aangetekende brief.

Het bij artikel 74 van de organieke wet voorgeschreven bericht is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 7 maart 2000.

Memories zijn ingediend door :

- G. Misonne, wonende te 6001 Marcinelle, rue Sabatier 3/41, bij op 11 april 2000 ter post aangetekende brief;
- de Ministerraad, Wetstraat 16, 1000 Brussel, bij op 12 mei 2000 ter post aangetekende brief.

Van die memories is kennisgegeven overeenkomstig artikel 89 van de organieke wet bij op 18 december 2000 ter post aangetekende brieven.

Memories van antwoord zijn ingediend door :

- G. Misonne, bij op 11 januari 2001 ter post aangetekende brief;
- de Ministerraad, bij op 16 januari 2001 ter post aangetekende brief.

Bij beschikkingen van 29 juni 2000 en 20 december 2000 heeft het Hof de termijn waarbinnen het arrest moet worden gewezen, verlengd tot respectievelijk 4 januari 2001 en 4 juli 2001.

Bij beschikking van 7 februari 2001 heeft het Hof de zaken in gereedheid verklaard en de dag van de terechtzitting bepaald op 1 maart 2001.

Van die beschikking is kennisgegeven aan de partijen en hun advocaten bij op 8 februari 2001 ter post aangetekende brieven.

Op de openbare terechtzitting van 1 maart 2001 :

- zijn verschenen :
- . Mr. P. van Drooghenbroeck en Mr. V. Elias, advocaten bij de balie te Charleroi, voor G. Misonne;
- . Mr. R. De Geyter, advocaat bij de balie te Brussel, *loco* Mr. L. Simont, advocaat bij het Hof van Cassatie, voor de Ministerraad;
- hebben de rechters-verslaggevers P. Martens en H. Boel verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- zijn de zaken in beraad genomen.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de organieke wet, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

IV. *In rechte*

- A -

Memorie van G. Misonne

A.1. G. Misonne zet uiteen dat hij doof is sinds zijn geboorte en hij, dankzij aanzienlijke inspanningen en met de hulp van zijn omgeving, de kwalificatie heeft behaald van gegradueerde in de informatica, wat hem in staat heeft gesteld een baan te vinden te Brussel. Hij betwist niet dat zijn inkomensvervangende tegemoetkoming wordt verminderd maar hij vindt het onlogisch dat hem de integratietegemoetkoming wordt ontnomen. Nadat hij

de bedoeling in herinnering heeft gebracht van de drie soorten tegemoetkomingen die bij de wet worden toegekend en de wetgevende en verordenende teksten dienaangaande heeft geanalyseerd, doet hij opmerken dat de integratietegemoetkoming, berekend op basis van een graad van zelfredzaamheid die wordt gemeten aan de hand van medische criteria, de gehandicapten in staat kan stellen een baan te vinden. Die tegemoetkoming ontnemen komt erop neer dat de gehandicapte persoon het genot wordt ontzegd van zijn middelen tot integratie, dus zijn vermogen om te werken en zijn inkomsten.

A.2. De tussenkomenende partij geeft een uitvoerige beschrijving van de kosten die zij heeft gemaakt om informaticamateriaal aan te schaffen dankzij de integratietegemoetkoming. Zij onderstreept dat, indien zij niet de inspanning had gedaan om een opleiding te volgen en een baan te vinden, zij de beide tegemoetkomingen zou ontvangen. De wet straft dus degene die een dergelijke inspanning heeft geleverd, terwijl, dankzij de inkomsten van zijn werk, hij de last vermindert die op de Staat weegt, vermits die inkomsten een vermindering teweegbrengen van de inkomensvervangende tegemoetkoming.

A.3. De tussenkomenende partij citeert de beslissingen van feitenrechters waarbij een poging werd gedaan om de door haar aangeklaagde discriminatie weg te werken door te weigeren dat het inkomen van de gehandicapte worden afgetrokken van de integratietegemoetkoming. Zij voegt daaraan toe dat die beslissingen verbroken zijn door het Hof van Cassatie, dat enkel de wet, ook al is zij discriminerend, in acht kan doen nemen.

Memorie van de Ministerraad

A.4. De Ministerraad brengt in herinnering dat, naast de tegemoetkoming voor de hulp aan bejaarden, de wet van 27 februari 1987 in twee types van tegemoetkoming voorziet: de inkomensvervangende tegemoetkoming die wordt toegekend aan de gehandicapte wiens verdienvermogen is verminderd wegens zijn lichamelijke of psychische toestand, en de integratietegemoetkoming die verbonden is met het gebrek aan of een vermindering van zelfredzaamheid. De integratietegemoetkoming wordt, zoals de twee andere tegemoetkomingen waarin de wet voorziet, slechts toegekend op basis van het resultaat van een onderzoek betreffende de inkomsten omdat zij volledig ten laste komt van de Staat en zij wegens financiële overwegingen enkel kan worden toegekend aan de minstbedeelde van de gehandicapten.

A.5. Nadat de Ministerraad heeft doen opmerken dat artikel 7 van de wet van 27 februari 1987 op zichzelf geen enkele discriminatie in het leven roept, stelt hij dat die bepaling ten volle verantwoord is vermits de wetgever, aangezien de financiering van de tegemoetkomingen volledig ten laste komt van de Staat, ze om budgettaire redenen kon voorbehouden aan diegenen onder de gehandicapte personen die geen middelen hebben (*Parl. St.*, Kamer, 1985-1986, nr. 448/1; nr. 448/4; Senaat, 1985-1986, nr. 335/2). Hij is van mening dat de integratietegemoetkoming niet bestemd is om voor alle gehandicapten, zonder onderscheid, het gebrek aan of de vermindering van hun zelfredzaamheid te compenseren, maar dat zij tot doel heeft diegenen te helpen die niet alleen die beperking moeten dragen maar bovendien geen of bijna geen inkomsten meer hebben.

A.6. Ten slotte maakt de Ministerraad een analyse van de bepalingen betreffende de verminderingen en besluit hij dat de gehandicapte die werkt zich dus in een gunstigere situatie kan bevinden dan diegene die niet werkt, want aangezien hij een aanzienlijk hogere vermindering geniet voor de inkomsten uit zijn werk, zal hij vaak die inkomsten met een integratietegemoetkoming kunnen cumuleren, terwijl de gehandicapte die niet werkt enkel het bedrag van die tegemoetkoming toegewezen zal krijgen.

Memorie van antwoord van G. Misonne

A.7. De tussenkomenende partij antwoordt dat de in het geding zijnde bepaling onder de gehandicapten een discriminatie in het leven roept naar gelang van de aard van hun inkomsten. Voor een gehandicapte die andere inkomsten geniet dan inkomsten uit arbeid zal de integratietegemoetkoming worden verminderd, en zelfs afgeschaft, maar die vermindering of die afschaffing zal geen gevolg hebben voor het innen van zijn inkomsten. De integratietegemoetkoming is dus niet absoluut noodzakelijk, want hij beschikt reeds over voldoende inkomsten, zowel om te leven als om de verminderde zelfredzaamheid te ondervangen. Daarentegen zal de gehandicapte die zijn integratietegemoetkoming aanwendt om toegang te kunnen hebben tot de arbeidsmarkt en voor wie die tegemoetkoming wordt verminderd, of zelfs afgeschaft, omdat hij een beroepsinkomen verwerft, door die afschaffing niet meer kunnen concurreren op de arbeidsmarkt en zijn beroepsinkomen dreigen te verliezen.

Memorie van antwoord van de Ministerraad

A.8. De Ministerraad is van mening dat de argumentering van G. Misonne (A.1) geen betrekking heeft op het onderzoek van de in het geding zijnde bepaling wat de bestaanbaarheid ervan betreft met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, maar eenvoudigweg erop neerkomt dat zij een intrinsieke contradictie zou bevatten. Hij voegt daaraan toe dat die kritiek bovendien niet gegrond is. Hij verwijst voor het overige naar de overwegingen die hij in zijn eerste memorie heeft uiteengezet.

- B -

B.1. Luidens de artikelen 1 en 2 van de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan gehandicapten, kunnen laatstgenoemden drie types van tegemoetkoming krijgen : de inkomensvervangende tegemoetkoming, die wordt toegekend aan diegene die 21 tot 65 jaar oud is, wiens lichamelijke of psychische toestand zijn verdienvermogen heeft verminderd; de integratietegemoetkoming, die wordt toegekend aan de gehandicapte die 21 tot 65 jaar oud is, bij wie een gebrek aan of een vermindering van zelfredzaamheid is vastgesteld; de tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden, die wordt toegekend aan de gehandicapte, die ten minste 65 jaar oud is en bij wie een gebrek aan of een vermindering van zelfredzaamheid is vastgesteld.

B.2. Artikel 7 van de wet, dat het voorwerp uitmaakt van de prejudiciële vraag, luidt :

« § 1. Het bedrag van de tegemoetkomingen beoogd in artikel 6 wordt verminderd met het bedrag van het inkomen van de gehandicapte, van zijn echtgenoot of van de persoon met wie hij een huishouden vormt, dat meer beloopt dan de door de Koning bij in Ministerraad overlegd besluit te bepalen grenzen. De Koning kan bepalen wat moet worden verstaan onder ' een huishouden vormen '.

De grenzen kunnen verschillen voor de inkomensvervangende tegemoetkoming, voor de integratietegemoetkoming en voor de tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden, naargelang de gerechtigde personen ten laste heeft, alleenstaande of samenwonende is en naargelang hij al dan niet een inkomen uit werkelijk gepresteerde arbeid ontvangt.

§ 2. De Koning bepaalt bij in Ministerraad overlegd besluit wat onder ' inkomen ', moet worden verstaan en door wie, volgens welke criteria en op welke wijze het bedrag ervan moet worden bepaald.

De Koning kan bij in Ministerraad overlegd besluit bepalen dat sommige inkomsten, onder de voorwaarden die Hij bepaalt, niet of slechts gedeeltelijk in aanmerking worden genomen. »

B.3. De verwijzende rechter vraagt het Hof naar de discriminatie die er zou kunnen bestaan, maar uitsluitend wat de integratietegemoetkoming betreft, tussen een gehandicapte persoon die werkt en een gehandicapte persoon die niet werkt: enkel de eerstgenoemde ondergaat een vermindering of afschaffing van die tegemoetkoming.

B.4. Het onderscheid dat voortvloeit uit de toepassing van artikel 7, § 1, van de wet betreffende de tegemoetkomingen aan gehandicapten, tussen de gehandicapten die een beroepsinkomen genieten en diegenen die er geen genieten, berust op een objectief criterium.

B.5. Dan nog moet de vraag worden gesteld of de vermindering of de afschaffing van de integratietegemoetkoming ten nadele van de gehandicapte die een beroepsinkomen geniet relevant is ten aanzien van het door de wetgever nagestreefde doel.

B.6. De integratietegemoetkoming strekt ertoe een medisch vastgestelde vermindering van of een gebrek aan zelfredzaamheid te compenseren dat, voor degene die dit ondergaat, bijkomende kosten of specifieke uitrusting vergt met het oog op de integratie van de gehandicapte. Anders dan de inkomensvervangende tegemoetkomingen, is zij dus niet bestemd om een gebrek aan inkomsten te compenseren dat te wijten zou zijn aan een beperkt verdienvermogen wegens een handicap.

B.7. Uit de parlementaire voorbereiding van de wet van 27 februari 1987 blijkt dat de wetgever de drie in de wet bedoelde tegemoetkomingen enkel heeft willen toekennen aan de gehandicapte wier inkomen niet een bepaald plafond overschrijdt. Aangezien die tegemoetkomingen uitsluitend worden gefinancierd met overheidsgeld, bestond het door de wetgever nagestreefde doel erin ze toe te kennen aan de minstbedeelden (Memorie van toelichting, *Parl. St.*, Kamer, 1985-1986, nr. 448/1, pp. 2 en 6).

B.8. Hoewel een dergelijk beleid onbillijk kan lijken ten aanzien van diegenen die de noodzakelijke inspanning hebben geleverd om een opleiding te verwerven en inkomsten te verkrijgen, blijkt de maatregel echter niet verstoken van relevantie ten aanzien van het door de wetgever nagestreefde doel.

B.9. De wetgever heeft bovendien in het tweede lid van paragraaf 1 van artikel 7 bepaald dat de inkomensgrenzen waarboven de tegemoetkoming wordt verminderd verschillend kunnen zijn voor de drie types van tegemoetkomingen, met name naargelang de rechthebbende « al dan niet een inkomen uit werkelijk gepresteerde arbeid ontvangt ». Aldus dient de Koning rekening te houden met de situatie van de categorie van personen waartoe de eisers voor de verwijzende rechter behoren, wat Hij overigens heeft gedaan, zoals wordt onderstreept in de vonnissen waarin een vraag wordt gesteld aan het Hof.

Hoe dan ook, de betwiste bepaling doorstaat de grondwettigheidstoets enkel wanneer ze zo wordt geïnterpreteerd dat zij, voor diegene die beroepsinkomsten geniet, niet toestaat dat zijn algehele inkomsten lager liggen dan de som van de inkomensvervangende tegemoetkoming en de integratietegemoetkoming waarop hij recht zou hebben gehad in het geval waarin hij niet over beroepsinkomsten zou beschikken.

De maatregel is derhalve niet onevenredig.

B.10. De vraag dient ontkennend te worden beantwoord.

Om die redenen,

het Hof

zegt voor recht :

Artikel 7 van de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan gehandicapten schendt de artikelen 10 en 11 van de Grondwet niet, in zoverre het de integratietegemoetkoming van een gehandicapte die een inkomen geniet en wiens toestand de hulp van een derde persoon of speciale apparatuur vergt, geheel of gedeeltelijk beperkt.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 3 juli 2001.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

M. Melchior